

УДК 351.85(477)

Генезис організаційно-правового забезпечення державного управління сферою культури на теренах України

THE GENESYS OF LEGAL AND STRUCTURAL SUPPORT OF THE STATE CULTURE MANAGEMENT IN UKRAINE

ЯШИНА Олена – аспірантка кафедри публічного управління та права, Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти» Дніпропетровської обласної ради», вул. Володимира Антоновича, 70, м. Дніпро, 49006, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4972-749X>

YASHYNA Olena – postgraduate student of the Public Administration and Law Department, Communal Institution of Higher Education «Dnipro Academy of Continuing Education» Dnipropetrovsk Regional Council, 70, st. Volodymyr Antonovych, Dnipro, 49006, Ukraine

DOI:

Анотація. У публікації розглянуто розвиток сфери культури на державному рівні управління, зокрема, державні програмами економічного і соціального розвитку України, програмами діяльності Кабінету Міністрів України, цільові програмами у сфері культури за доби незалежності держави. Основна увага спрямовується на здійснення порівняльно-історичного аналізу змісту та організаційно-правового забезпечення державного управління сферою культури на теренах України. Розкрито основні проблеми нормативно-правового та фінансового забезпечення розвитку сфери культури в умовах трансформаційних перетворень. Висвітлено сутність понять «державне управління», «сфера культури», «культура». Досліджено проблематику державного управління у сфері культури в соціальному, духовному, гуманітарному, організаційному аспектах і визначено галузь культури як невід’ємний складник повноцінного розвитку особистості й суспільства в цілому. Саме культура є основою ідентифікації кожного громадянина і значущим важелем державної політики, сприяє розвитку національного світогляду. Модернізація у сфері культури України дозволить ефективно формувати українські культурні цінності, які є інвестуванням у майбутнє держави. Сьогодні сфера культури інтегрована в усі аспекти суспільного життя, економіки та політики, що зумовлює актуальність визначення напрямів реформування, вимагає певних зрушень у державному регулюванні сфери культури в Україні. Проаналізовано дисертаційні дослідження українських науковців, присвячені проблематиці розвитку державного управління у сфері культури, визначено методологічні і методичні підходи до формування стратегічних механізмів державного управління зазначеної сфери та реформаційний потенціал культурної політики держави. Основним напрямом подальших досліджень слід вважати розкриття змісту та характеру трансформаційних перетворень системи державного управління у галузі культури за доби незалежності України, визначення пріоритетних напрямів реформування сфери культури в нашій державі, окреслення сучасних тенденцій та перспектив розвитку державного управління культурою на регіональному рівні.

Ключові слова: державне управління, організаційно-правове забезпечення, сфера культури, державна політика, генезис.

Summary. The article considers sphere of cultural sphere development at the level of state management, besides, the state program of economical and social development in Ukraine, the programs of the Cabinet of Ministers of Ukraine, the target programs in the spheres of culture during the times of the State independence. It is also mainly focused on comparative historical analysis of the cultural content and organizational and legal support of culture state management on the territory of Ukraine. The main problems of regulatory, legal and financial support for the cultural development in the conditions of transformational changes are revealed. The essence of the concepts «state administration», «sphere of culture», «culture» is highlighted. The problems of state management in the cultural sphere in the social, spiritual, humanitarian, and organizational aspects were studied, and the cultural sphere was defined as an integral component of the full-fledged development of the individual and society as a whole. Culture itself is the basis for each citizen self-identification and is remains the significant lever of state policy providing its contribution to the development of the national outlook. Modernization in the cultural sphere of Ukraine will allow to effectively form Ukrainian cultural values as an investment to the future of the State. Today, the sphere of culture is integrated into all aspects of social life, economy and politics, which specifies the urgency of the reform direction determination, requires certain shifts in the state regulation of the cultural sphere in Ukraine. Dissertation studies of Ukrainian scientists devoted to the development of state management in the sphere of culture were analyzed. Methodological and methodical approaches to the formation of strategic mechanisms of state management in the specified sphere and the reformation potential

of the state's cultural policy were determined. The main direction of further research should be the transformational reform content and nature disclosure of the state management system in the field of culture during the period of Ukrainian independence, the determination of priority directions for reforming the sphere of culture in our country, modern trends and prospects for the development of state culture management at the regional level.

Key words: state management, organizational and legal support, cultural sphere, state policy, genesis.

Вступ. Сучасна соціокультурна ситуація характеризується складністю та поліаспектністю, що обґрунтовано поширенням глобальних проблем, кризою соціальних інститутів, трансформацією сфери життя людини. Дослідження історії прийняття правових актів з питань розвитку національної законодавчої та нормативної бази у галузі культури, здійснення періодизації організаційно-правового забезпечення державного управління у сфері, яка сприяє розвитку національного світогляду, уможливує прогнози щодо вдосконалення визначених цілей у законодавчих, нормативних, програмних документах. Уряд відіграє ключову роль у процесі регулювання культурної сфери, створюючи передумови виховання, морально-етичного розвитку, формування суспільної свідомості, збагачення творчого потенціалу, самореалізації кожної особистості, чим забезпечує соціальний, політичний та економічний розвиток суспільства.

Аналіз останніх досліджень. Проблематика розвитку державного управління у сфері культури викликає жвавий інтерес сучасних вітчизняних учених і висвітлена у дисертаційних дослідженнях О. Батіщевої, С. Дрожжиної, О. Задахайло, І. Ігнатченко, В. Карлової, О. Копієвської, Л. Максим'як, А. Мерзляк, О. Приходько, Н. Фесенко, що розкривають різні підходи.

Проблеми, пов'язані із питанням державного управління у сфері культури в соціальному, духовному, гуманітарному, організаційному аспектах тощо розглянуті у працях таких авторів як В. Андрущенко, Ю. Богуцький, О. Гриценко, О. Доманська, Г. Дутчак, М. Жулинський, Н. Кіналь, М. Култаєва, С. Кучин, В. Панченко, М. Семенова, Н. Сорокіна, Г. Скрипчук, О. Степанко, В. Шейко.

Мета статті. Дослідити генезис організаційно-правових засад державного управління у сфері культури в процесі реформ за добу незалежності України.

Виклад основного матеріалу. Питання вдосконалення дієвого правового механізму державного управління у сфері культури є нагальною потребою сьогодення в Україні та завжди гостро стояло на всіх державотворчих етапах. З часу прийняття Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року право на самовизначення народу уповноважена представляти Верховна Рада УРСР. Відповідно 19 червня 1991 року Верховною Радою України ухвалено концепцію нової Конституції, якою передбачена зміна підходів в організації державної влади, зокрема, здійснення виконавчої влади Президентом, віце-президентом, Кабінетом Міністрів України та державною адміністрацією. Знаменним є прийняття Акту проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, який є підґрунтям розвитку і відновлення української державності, відродження автентичних традицій українського народу, забезпечення руху держави до сучасних визнаних

цінностей функціонування громадянського суспільства та правової держави у процесі реформ в Україні.

Майбутнє нації та українського суспільства залежить від людських якостей молодого покоління незалежної України. Соціальний, культурний і духовний поступ людства відбувається через подолання складнощів, обумовлених духом часу та його рамковими умовами.

В Україні управління культурою здійснюється через органи державної влади, зокрема через Міністерство культури, інші центральні органи виконавчої влади, яким підпорядковані заклади. До проголошення незалежності України центральний орган влади з 1953 – 1991 діяв як Міністерство культури Української РСР.

За період незалежності України відбулося кілька реорганізацій міністерств із питань культури. Міністерство культури України існувало у період 1991 – 1995 та 2010 – 2019 років. Положенням, затвердженим у 1993 році функцією міністерства визначено реалізацію політики держави у сфері культури. Відповідно у наступний термін існування Міністерство культури України забезпечувало реалізацію політики держави у сфері культури і мистецтв, кінематографії, мовної політики та охорони культурної спадщини.

У 1995 – 2005 подібний орган влади функціонував під назвою «Міністерство культури і мистецтв України», згідно з положенням Міністерство є центральним органом влади, підвідомчим Кабінету Міністрів України, який реалізує політику держави у сфері культури і мистецтва, забезпечує керівництво у зазначеній сфері, відповідає за розвиток та координує діяльність закладів, що їй підпорядковані, сприяє реструктуризації економіки.

Міністерство культури і туризму України існувало у 2005 – 2010 роках як головний орган виконавчої влади із забезпечення проведення державної політики у сфері культури, туризму, мовної політики і є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань діяльності курортів.

З 2019 р. Міністерство культури України продовжило діяльність як Міністерство культури, молоді та спорту України, що реалізує державну політику відповідно і у сфері фізичної культури і спорту, національно-патріотичного виховання, популяризації України у світі інформаційної безпеки та суверенітету України, збереження національної пам'яті, музейної справи. на базі Міністерства інформаційної політики та у 2020 році було перейменовано на Міністерство культури та інформаційної політики України. Його визначено головним органом влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сферах телебачення, радіомовлення, інформації та видавництва. Міністерство частину функцій передає новоствореним центральним органам виконавчої влади – Державним агентствам.

Основні завдання, принципи та напрями державної політики у культурній сфері покладено прийняттям законодавчої бази, а саме «Основ законодавства України про культуру» у 1992 році, в загальних положеннях визначались різноаспектні засади регулювання суспільних відносин у даній сфері щодо створення, поширення, збереження та використання культурних цінностей. Доцільно акцентувати увагу на статті 15 документу, що окреслює формат забезпечення естетичного виховання громадян органами державного управління, закладами освіти, культури і мистецтва, творчими спілками тощо, які діють у сфері культури. Механізми фінансового забезпечення розвитку галузі окреслено статтею 23 і визначено його здійснення на нормативній основі за рахунок республіканського та місцевих бюджетів, коштів підприємств, організацій, громадських об'єктів тощо. Статтею 24 окреслено можливості створення республіканських та місцевих фондів розвитку культури [4].

Документ втратив чинність у 2011 році. На жаль фінансування за рахунок державного бюджету реалізовувалось за залишковим принципом, а щодо фінансування з місцевих бюджетів, у зв'язку з відсутністю відповідної законодавчо-нормативної бази, не було чітко визначено обсяги асигнувань, також не передбачалось і розподілу відповідальності за фінансування галузі між загальнодержавним і місцевим бюджетами. Протягом наступних років прийнято ряд законів, що регулюють відносини у різних галузях культурної сфери, але, за переконанням дослідників, у цей час чинне законодавче поле не створює сприятливих умов для її розвитку і відстає від її потреб [13, с. 4].

Для залучення додаткових надходжень і підтримки культурної сфери у 1997 році прийнято важливий документ Закон України «Про благодійництво і благодійні організації». Напрямок благодійництва та благодійної діяльності окреслив можливості сприяння розвитку культурної сфери, реалізації програм національно-культурного поступу, забезпечення доступу населення до культурних цінностей та художньої творчості; визначив організаційно-правові форми благодійних організацій. Проте Закон передбачав обмежені пільги для організацій, підприємств тощо, і це не захоувало спонсорів та меценатів (Закон утратив чинність у 2012 році) [5].

Прийняття Закону України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05.07.2012 № 5073-VI розширює сфери та види благодійної діяльності, регулює діяльність відповідних організацій тощо, але є недосконалим і вимагає модернізації механізмів контролю за діяльністю благодійних організацій та осучаснення законодавчої бази [6].

Постановою Кабінету Міністрів Україну «Про затвердження переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами культури і мистецтва, заснованими на державній на державній та комунальній формі власності» було прописано перелік платних послуг у закладах сфери культури, але прибутки не звільнялись від оподаткування, що зумовило виникнення невіпорядкованості у механізмі позабюджетного фінансування. В Україні не були врегульовані на законодавчому рівні принципи змішаного фінансування у сфері культури,

а зміст діяльності органів державного управління не відповідає умовам соціокультурної реальності.

Сфера культури формує мету й цінності суспільного життя, є сукупністю закладів і заходів, які зумовлюють створення і збереження, засвоєння та поширення духовних і гуманітарних цінностей, що становлять культурні надбання людини і суспільства [16, с. 11].

Головним нормативним документом стосовно сфери культури в Україні є Конституція України, яка статтею 11 визначає: «Держава сприяє консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури, а також розвитку етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України»; статтею 3 наголошує про забезпечення прав і свобод людини як головний обов'язок держави [1].

Культура як об'єкт державного управління, визначає сукупність різноманітних матеріальних, духовних надбань та віддзеркалює рівень розвитку певної людської спільноти; включає всі види мистецтва, культурну спадщину, як от: культурні цінності, науку, освіту цієї спільноти [8]. Головним орієнтиром культури є людина, її духовний розвиток та вдосконалення.

Слушним є визначення державного управління як організуючого і регулюючого впливу держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її упорядкування, збереження, перетворення, що спирається на її владну силу [11, с. 150].

Відповідно до Закону України «Про культуру» статтею 3 визначено принципи державної політики у галузі культури, а саме:

- проголошення культури одним з чинних факторів автентичності українського народу;
- забезпечення умов створення єдиного культурного простору України, збереження цілісності та розвитку культури, захист культурної спадщини як основи національної самоідентифікації;
- гарантування свободи творчості, прав інтелектуальної власності, авторських, суміжних прав та прав громадян у сфері культури;
- забезпечення умов для творчого розвитку, підвищення культурного рівня й естетичного виховання громадян, доступності освіти у сфері культури для дітей та юнацтва;
- розширення можливостей отримання інвестицій, коштів від благодійництва, надання платних послуг та інших не заборонених законодавством джерел.

Зазначені принципи конкретизовано статтею 13, а саме: «Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування під час підготовки пропозицій щодо формування та здійснення державної політики у сфері культури повинні враховувати необхідність створення єдиного культурного простору України та збереження цілісності культури» [8].

Законодавство регулює діяльність у сфері художньо-естетичної освіти, спеціальної культурно-мистецької освіти, позашкільної освіти, педагогічної діяльності у закладах освіти сфери культури, художньої літератури, кінематографії, театрального, музичного, хореографічного, пластичного, образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва, архітектури, фотомистецтва,

дизайну, справедливо вважаючи освітню галузь невід'ємною частиною культурного генезису.

Основними напрями державної політики у сфері культури є:

- сприяння утвердженню гуманістичних ідей, стійких моральних засад у суспільному житті;
- створення умов для гармонійного розвитку особистості, підвищення культурного рівня, доступності освіти у сфері культури для дітей та юнацтва, задоволення культурних потреб українського народу, розвитку закладів культури незалежно від форм власності;
- визначення естетичного виховання дітей та юнацтва пріоритетом розвитку культури [8].

Сфера культури і мистецтва є об'єктом підтримки та регулюючого впливу з боку держави. Так однією із головних цілей Довгострокової стратегії розвитку української культури – стратегії реформ, є збереження та засвоєння кращого досвіду, поширення національного культурного продукту шляхом формування цілісного інформаційно-культурного простору; підтримка інновацій та креативних індустрій, метою яких є створення робочих місць через культурне, мистецьке або креативне вираження. Стратегія визначає основні напрями діяльності, які мають забезпечити сфері культури і творчості провідне місце в суспільно-економічному розвитку України [9].

«Довгострокова стратегія розвитку української культури – стратегія реформ» (розпорядження ухвалено 1 лютого 2016 р.) окреслює основні принципи, як-от: демократичність, компліментарну субсидіарність, міжкультурний діалог, децентралізацію менеджменту культури; операційні цілі у різних секторах культури. Визначає пріоритетні напрями модернізації державної підтримки культури; орієнтує на відкритість культурної системи до сучасних світових процесів, на удосконалення політики у сфері захисту культурної спадщини, на ефективну взаємодію розмаїття світових культур різних народів та просування національного культурного продукту задля утвердження української ідентичності та визнання її у світі, на забезпечення державної підтримки інновацій у сфері культури, креативних індустрій, на підтримку мистецьких проєктів, що відповідають викликам ХХІ століття [9].

Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про культуру» щодо загальних засад надання населенню культурних послуг» у статті 1 доповнено наступним змістом: державну політику у сфері культури визначено як нормативно-правову, регуляторну та публічну діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування, що спрямована на забезпечення культурних потреб громадян відповідно до пріоритетів суспільного розвитку.

Положення статті 3 відповідного Закону окреслює основні засади державної політики у сфері культури щодо створення умов задля утвердження у суспільному житті гуманістичних ідей і високих моральних цінностей, сприяння підвищенню культурного рівня та естетичного виховання громадян. Перелік пріоритетів державної політики зазначено статтею 4, як от: охорона культурної спадщини й культурних цінностей; естетичне виховання дітей та молоді; розвиток

мистецької освіти; охорона та підтримка культурного розмаїття як одного з домінуючих чинників сталого розвитку тощо [7].

У Конвенції про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження наголошено важливість ролі культурної взаємодії й творчості, які збагачують, оновлюють форми культурного самовираження, підвищують роль тих, хто бере участь у розвитку культури для прогресу суспільства в цілому [2].

Суспільство відзначено розмаїттям системи особистісних та групових ціннісних орієнтирів, що є суттєвим при формуванні ідеології державного управління, яке є віддзеркаленням загальноприйнятих ціннісних норм держави, цінностей, що мають формувати систему моральних орієнтирів для громадян і влади, визначають сфери та зміст взаємодії між ними [10, с. 43].

Головною метою у сфері культури незалежної України є культурна політика, що охоплює культурні аспекти всіх державних програм соціального, економічного, політичного, екологічного, національного розвитку, яка відповідає ідеям національно-культурного відродження.

З метою сприяння розвитку національної культури та мистецтва, створення умов для творчого, духовного розвитку та підвищення культурного рівня, інтелектуального ресурсу особистості у 2017 році заснований Український культурний фонд. Фонд реалізує програми, які дозволяють підтримувати не лише існуючі проєкти, а інноваційні культурні продукти. Метою фонду є популяризація культури та розповсюдження спільних цінностей в Україні.

Пріоритетні напрями дій щодо підтримки інновацій та розвитку сучасних культурних індустрій, культурного розмаїття та інтеграції української культури у світовий простір зазначені у Концепції Державної цільової національно-культурної програми на забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року [3].

Галузь культури є невід'ємним складником повноцінного розвитку особистості й суспільства в цілому. Саме культура є основою ідентифікації кожного громадянина і значущим важелем державної політики, сприяє розвитку національного світогляду. Модернізація у сфері культури України дозволить ефективно формувати українські культурні цінності, які є інвестуванням у майбутнє держави. Сьогодні сфера культури інтегрована в усі аспекти суспільного життя, економіки та політики, що зумовлює актуальність визначення напрямів реформування, вимагає певних зрушень у державному регулюванні сфери культури в Україні. Місією держави можна визначити задоволення культурних потреб людини – людини як громадянина з відповідним відчуттям норми, розвиненим художнім смаком, толерантним ставленням до інтересів інших, яка здатна забезпечити позитивний імідж держави.

Процес, який відбувається в Україні протягом останніх більш ніж двадцяти років є об'єктом постійного інтересу з боку вітчизняних учених. Проблематиці розвитку у сфері культури приділяють увагу українські

дослідники різних галузей, зокрема, і з державного управління. Науковцями визначено методологічні і методичні підходи до формування стратегічних механізмів державного управління зазначеної сфери та реформацийний потенціал культурної політики держави.

Наприклад В. Карлова у своїй дисертації «Державна політика у сфері культури: сутність та особливості реалізації в сучасних умовах» визначає пріоритетні напрямки розвитку соціокультурної ситуації в українському суспільстві. Аналізує протиріччя у реалізації державної політики у галузі культури, виокремлює недоліки її функціонування [12, с. 9]. Автор пропонує варіанти реформування державного управління культурою за умов проведення адміністративної реформи в державі.

Робота Н. Фесенко «Державне регулювання розвитку культури на регіональному рівні» є аналізом правового, організаційного та фінансового механізму регулювання розвитку культури [15, с. 10].

В. Малімон у дисертації «Культурна політика держави як чинник реформування суспільства» зосереджує увагу на поняттях «культура» та «культурна політика» як багатовимірних категоріях. Також узагальнює досвід впровадження та реалізації культурної політики в Україні, визначивши її основні проблемні питання. Автором запропоновано шляхи покращення низки механізмів, що регулюють сферу культури [14, с. 8].

Дисертаційне дослідження С. Чукут «Відтворення генераційної цілісності духовної культури (управлінський аспект)» зокрема сфокусовано на проблемах, пов'язаних із розвитком духовної культури в сучасних

умовах, що дає можливість чітко відмітити основні напрями державного управління культурою [16, с. 19].

Висновки. В умовах сьогодення процеси динамічних змін спостерігаються в усіх сферах суспільства, виникає необхідність визначати нові орієнтири розвитку культури, виявляти пріоритетні напрями. Саме культура є основою ідентифікації кожного громадянина і значущою рушійною силою державної політики, тим самим сприяючи розвитку національного світогляду. Модернізація у сфері культури України дозволить ефективно формувати українські національні цінності, які є інвестуванням в майбутнє держави.

Тільки за умов сучасного дієвого законодавства є можливим реформування та подальший розвиток сфери культури. Це зумовлене тим, що становлення організаційно-правового забезпечення державного управління сферою культури на теренах незалежної України передбачає вдосконалення механізму виявлення, узгодження, реалізації суспільних потреб та інтересів на основі використання різних правових засобів, визначає суб'єктивні права та обов'язки учасників суспільних процесів з метою оптимізації державної культурної політики та приведення цих зав'язків до конкретних правових відносин.

Основним напрямом подальших досліджень слід вважати розкриття змісту та характеру трансформаційних перетворень системи державного управління у галузі культури за доби незалежності України, визначення пріоритетних напрямів реформування сфери культури в нашій державі, окреслення сучасних тенденцій та перспектив розвитку державного управління культурою на регіональному рівні.

Список використаних джерел

1. Конституція України: прийнята на 5 сесії від 28.06.1996. Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 04.10.2020).
2. Конвенція про охорону та заохочення розмаїття форм культурного самовираження: ратифіковано Законом № 1811-IV від 20.01.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_008#Text (дата звернення: 19.04.2022).
3. Концепція Державної цільової національно-культурної програми на забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.05.2021 № 474-р. *Кабінет Міністрів України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2021-%D1%80#Text> (дата звернення: 19.04.2022).
4. Основи законодавства України про культуру: *Відомості Верховної Ради*. 1992. № 21. Ст. 294. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-12#Text> (дата звернення: 09.07.2022).
5. Про благодійництво і благодійні організації: Закон України від 16.09.1997 № 531/97. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/531/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 09.07.2022).
6. Про благодійну діяльність та благодійні організації: Закон України від 05.07.2012 № 5073-VI. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> (дата звернення: 09.07.2022).
7. Про внесення змін до Закону України «Про культуру» щодо загальних засад надання населенню культурних послуг: Закон України від 29.04.2021 № 1432-IX. Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1432-20#Text> (дата звернення: 02.12.2021).
8. Про культуру: Закон України від 14.12.2010 № 2778-VI. Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (дата звернення: 10.06.2022).
9. Про схвалення Довгострокової стратегії розвитку української культури – стратегії реформ: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 01.02.2016 № 199-р. *Кабінет Міністрів України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248862610> (дата звернення: 19.04.2022).
10. Державне управління: підручник / Ю. Ковбасюк, К. Ващенко, Ю. Сурмін [та ін.]. Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. 564 с.
11. Енциклопедичний словник з державного управління / Ю. Сурмін, В. Бакуменко, А. Михненко [та ін.]. Київ: НАДУ, 2010. 820 с.
12. Карлова В. В. Державна політика у сфері культури: сутність та особливості реалізації в сучасних умовах: автореф. дис. ... канд. наук держ. упр.: 25.00.01. Укр. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ, 2003. 18 с.
13. Культура в законі: стан та проблеми правового регулювання культури в Україні / за ред. О. Гриценка. Київ: УЦКД, 1998. 100 с.

14. Малімон В. І. Культурна політика держави як чинник реформування суспільства: автореф. дис. ... канд. наук держ. упр.: 25.00.02. Івано-Франків. Нац. техн. ун-т нафти і газу. Івано-Франківськ, 2011. 20 с.
15. Фесенко Н. С. Державне регулювання розвитку культури на регіональному рівні: автореф. дис. ... канд. наук. держ. упр.: 25.00.02. Харків. рег. ін-т держ. упр. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. Харків, 2006. 18 с.
16. Чукот С. А. Відтворення генераційної цілісності духовної культури (управлінський аспект): автореф. дис. ... д-ра наук держ. упр.: 25.00.02. Укр. акад. держ. упр. при Президентові України. Київ, 1999. 34 с.

References

1. Constituciyi Ukrainy (1996). [Constitution of Ukraine]: priynyta na 5 sesii vid 28.06.1996 № 30. Verchovna Rada Ukrainy. Vidomdsty Verchovnoi Radi. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (accessed: 04.10.2020) [in Ukrainian].
2. Konventsiy pro ohoronu ta zaohochenny rozmaityy form kulturnogo samoviragenny (2010). [Convention on the Protection and Promotion of the Diversity of Forms of Cultural Expression]: ratifikovano Zakonom № 1811-IV vid 20.01.2010. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/952_008#Text (accessed: 19.04.2022) [in Ukrainian].
3. Kontsepsiia Derjavnoi zilovoy natsionalno-kulturnoi programi na zabezpejenny vsebichnogo rozvitku funkcionuvanny ukraïnskoi movi yak derjavnoi v usih sferah suspilnogo jittia na period do 2030 roku (2021). [The concept of the State target program the comprehensive development and functioning of Ukrainian language as the state language in all spheres of public life for 2030]: Rozporydzenny Cabinetu Ministriv Ukrainy vid 19.05.2021 № 474-r Cabinet Ministriv Ukrainy URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2021-%D1%80#Text> (accessed: 19.04.2022) [in Ukrainian].
4. Osnovi zakonodavstva Ukrainy pro kulturu (1992). [Fundamentals of the legislation of Ukraine about culture]: Vidomdsty Verchovnoi Radi. № 21. S. 294. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-12#Text> (accessed: 09.07.2022) [in Ukrainian].
5. Pro blagodiynitstvo i blagodiyni organizatsii: Zakon Ukrainy (1997). [About charity and charitable organizations] vid 16.09.1997 № 531/97: Vidomdsty Verchovnoi Radi. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/531/97-%D0%B2%D1%80#Text> (accessed: 09.07.2022) [in Ukrainian].
6. Pro blagodiynu diyalnist ta blagodiyni organizatsii: Zakon Ukrainy (2013). [About charitable activity and organizations]: vid 05.07.2012 № 5073-VI. Vidomdsty Verchovnoi Radi. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5073-17#Text> (accessed: 09.07.2022) [in Ukrainian].
7. Pro vnesenny zmin do Zakonu Ukrainy «Pro kulturu» schodo zagalnih zasad nadanny naselenniu kulturnih poslug: Zakon Ukrainy (2021). [On amendments to the Law of Ukraine «About Culture» regarding the general principles of providing cultural services to the population]: vid 29.04.2021. № 1432-IX. Verchovna Rada Ukrainy. Vidomdsty Verchovnoi Radi. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1432-20#Text> (accessed: 02.12.2021) [in Ukrainian].
8. Pro kulturu: Zakon Ukrainy (2010). [About culture]: vid 14.12.2010. № 2778-VI. Verchovna Rada Ukrainy. Vidomdsty Verchovnoi Radi. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (accessed: 10.06.2022) [in Ukrainian].
9. Pro shvalenny Dvorgostrovoy strategii rozvitku ukraïnskoy kulturi – strategii reform (2016) [About the approval of the Long-term strategy for the development of Ukrainian culture – the strategy of reforms]: Rozporydjenny Cabinetu Ministriv Ukrainy vid 01.02.2016 № 199-r. Cabinet Ministriv Ukrainy. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/248862610> (accessed: 19.04.2022) [in Ukrainian].
10. Derjavne upravlinny; pidruchnik. Iu. Kovbasuk V., K. Vaschenko, Iu. Surmin [ta in.]. (2012). [Public administration. Textbook]. Dnipropetrovsk: NADU, S. 564. [in Ukrainian].
11. Entsiklopedichnyi slovník z derjavnogo upravlinny (2010). [Encyclopedic dictionary of public administration]. Iu. Surmin, V. Bakumenko, A. Michnenko, [ta in.]. Kiiv. NADU [in Ukrainian].
12. Karlova V. V. (2003) Derjavna politika u sferi kulturi: sutnist ta osoblivosti realizatsii v suchasnih umovah [State policy in the field of culture: essence and features of implementation in modern conditions]: avtoref. dys. ... kand. nauk derj. uпр.: 25.00.01. Ukr. akad. derj. uпр. pri Prezidentovi Ukraini, Kyjiv. 18 s. [in Ukrainian].
13. Kultura v zakoni: stan ta problem pravovogo reguliuvanny kulturi v Ukraini (1998). [Cultural in the law: The state and problems of legal regulation of culture in Ukraine]: Za red. O. Grischenka. Kyjiv: UCKD, S. 100. [in Ukrainian].
14. Malimon V. I. (2011). Kulturel politika derjavi yak chinnik reformuvanny suspilstva [Cultural policy of the state as a factor of society reformation]: avtoref. dys. ... kand. nauk derj. uпр.: 25.00.02. Ivano-Frankiv. Nats. tehn. un-t nafti i gazu. Ivano-Frankivsk. 20 s. [in Ukrainian].
15. Fesenko N. S. (2006). Derjavne reguluvanny rozvitku kulturi na regionalnomu rivni [State regulation of cultural development at the regional level]: avtoref. dys. ... kand. nauk derj. uпр.: 25.00.02. Harkiv. reg. in-t derj. uпр. nats. akad. derj. uпр. pri Prezidentovi Ukraini. Harkiv, 18 s. [in Ukrainian].
16. SHukut S. A. (1999). Vidtvorennny generatsiynoi tsilisnosti duhovnoi kulturi (upravlinskii aspekt) [Reproduction of generational integrity of spiritual culture (management aspect)]: avtoref. dys. ... d-ra nauk derj. uпр.: 25.00.02. Ukr. akad. derj. uпр. pri Prezidentovi Ukraini, Kyjiv. 34 s. [in Ukrainian].